

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

15. ročník, školský rok 2022/23

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* A 19. század első évtizedeiben tökéletesedett a gőz energiaforrás, megnövekedett a teljesítménye és a biztonságossága. Ezzel megnyílt az út az új energiaforrás széleskörű felhasználásához. Az alább felsorolt lehetőségek közül válaszd ki azt a két területet, ahol az adott korban nem volt használatos a gőzenergia. Írd a válaszlapra a válaszok betűjelét.

- a) az ipar minden területén
- b) a mezőgazdaságban
- c) a vasúti közlekedésben
- d) az autóközlekedésben
- e) a légi közlekedésben
- f) a hajóközlekedésben

2.* Az angol feltaláló és konstruktőr Richard Trevithick több találmányával és újításaival írta be magát a történelembe.

Az alább felsorolt lehetőségek közül válaszd ki a három helyes választ.

- a) gőzmozdony
- b) gőzhajó
- c) magasnyomású gőzgép
- d) gőzcséplőgép
- e) gőszivattyú
- f) gőzölős vasaló

3.* Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget és találd meg benne a négy hibát, írd ezeket a válaszlapra és írd hozzá a helyes, javított megfelelőjét. A sorrend lényegtelen. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg.

*Az **első** gőzhajtású **vasútvonal** Európában Linz **osztrák város** és Český Krumlovec között működött. A vasútvonal áthidalta a hajóközlekedést a Rajna és a Vltava folyón, amely rákötődött a **Labe** folyóra és biztosította az összeköttetést a Vörös – és az Északi tenger között.*

4.* Az elektromosság szó a görög „elektrón” szóból ered.

Írd a válaszlapra a görög szó jelentését. Segítségül szolgál a mellékelt ábra és az első betű a válaszlapon.

5.* Jedlik István Ányos a tudomány több ágában alkotott, és megalkotta az első villanymotort. Az alább felsorolt lehetőségek közül válaszd ki azt a két találmányt, amelyekkel beírta nevét a történelembe.

- a) villany turbina
- b) dinamó
- c) tökéletesített villanyakkumulátor
- d) váltakozó áramú generátor

6.* Német feltaláló és gyáros Ernst Werner Siemens megalapította azt az üzemet, amely mostanáig a nevét viseli. Az alább felsoroltak közül melyik két találmány fűződik a nevéhez?

- a) váltakozó villamosáram
- b) dinamó
- c) elektromos autó
- d) villanymozdony
- e) egyenáramú villanymotor

7.* George Stephenson felfedező, mérnök és a vasúti közlekedés tökéletesítője volt, aki kihasználta a gőz erejét. Állapítsd meg, hogy az alábbi állítások közül melyek igazak és melyek hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) George Stephenson angol volt.
- b) Megalkotta az első gőzmozdonyt.
- c) Ez a mozdony képes volt 20 tonna súlyú rakományt is elhúzni.
- d) 1825-ben megindította a második személyszállító vasútvonalat a világon.
- e) Ez a vonal Stockton és Darlington városok között közlekedett.

8.* Az alábbi szövegben egészítsd ki a hiányzó szavakat és írd ezeket a válaszlapra.

1889 -ban __A__ városban megépítették a 305 méter magas tornyot, amely akkor a legmagasabb volt a világon. A torony építője Alexandre Gustave __B__ mérnök volt.

9.* Thomas Alva Edison az egyik legejelentősebb feltaláló volt a világon, aki képes volt a találmányait bevinni a gyakorlatba. Válaszd ki azt a négy találmányt és létesítményt, amely a nevéhez köthető.

- a) gőzerőmű
- b) gramofon
- c) villanyégő
- d) dízelmotor
- e) fényképezőgép
- f) fonográf
- g) villamosszék

10.* Állítsd párba a feltalálót a találmányával. A betű- és számpárokat írd a válaszlapra.

a) Ferdinand von Zeppelin	1) autó
b) Carl Friedrich Benz	2) repülőgép
c) G. Daimler és W. Maybach	3) léghajó
d) W. Wright és O. Wright	4) motorkerékpár

11.* Figyelmesen olvasd el Albert Einstein véleményét az egyik legismertebb szlovák tudósról és válaszolj a kérdésekre.

Hogyha **XY** a reneszánsz korában született volna, akkor híres festő, vagy szobrász lett volna, mert személyiségének a legnagyobb impulzusa a képzelőerő és az alkotási vágy. Az ilyen természetű emberek már száz éve a technikához vonzódnak. Ebben nyilvánul meg korunk alkotókényszere.¹

- a) Írd le a szlovák tudós nevét és vezetéknevét. (a szövegben XY betűk mögé rejtettük).
- b) Az egyik műszaki irányzatú iskolában működött Svájcban. Írd le a város nevét. Segítségül szolgál a betű a válaszlapon.

12.* Válaszd ki a helyes választ az alábbi kérdésekre és írd a válaszlapra.

- a) Mit jelent az idegen kifejezés „litografia“- *könyomat, tudomány a litoszféráról vagy kőrajz.*
- b) Amikor a 19. században velicipéden közlekedtek, akkor ez a mostani *-motorkerékpár, snowboard, vagy kerékpár* előde volt
- c) Ez a közlekedési eszköz először Londonban jelent meg 1743-ban, amikor egy színész a közönséget szórakoztatta ezzel. A hivatalos szabadalmat egy belga feltaláló, John Joseph Merlin kapta meg 1760-ban. Azonban csak egyenesen lehetett ezzel haladni. Ez volt a *- görkorcsolya, skateboard vagy a téli jégkorcsolya*

13.* Állítsd párba az éveket a jelentős találmányokkal a 20. század első feléből. A betű- és számpárokat írd a válaszlapra.

a) 1919	1) a penicillin feltalálása
b) 1921	2) az első irányított láncreakció
c) 1929	3) az atommag széttröése
d) 1934	4) az inzulin feltalálása

---

¹ Vasilko, Karol: *Vývoj techniky a technológie - Od staroveku dodnes, Technická univerzita v Košiciach, fakulta výrobných technológií so sídlom v Prešove, Prešov 2010, 372 s., ISBN 978-80-553-0336-9.* (str. 140)

14. * Állítsd párba az autókat az országokkal amelyekben létrejöttek.
A válaszlapra írd a helyes betű- és számpárokat.

a) Citroen	1) USA
b) Austin	2) Franciaország
c) Fiat	3) Németország
d) Volkswagen	4) Nagy Britannia
e) Ford	5) Olaszország

15. * Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket /állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) Az űrkutatás koráról 1969 óta beszélünk, amikor az ember a Holdra lépett
- b) 1957 -ben a Földet körülrepülte az első műhold
- c) Az első ember a világűrben Jurij Gagarin volt
- d) Az űrkutatás koráról 1961 óta beszélünk amikor az első ember a világűrbe repült
- e) A Sputnik 1 fedélzetén a Lajka kísérleti kutya repült a világűrbe
- f) Az első embert szállító űrhajó a Vosztok 1 volt
- g) A Holdra elsőként az amerikai űrhajósok Louis Armstrong és Edwin Aldrin léptek

16. Az 1. világháború előtti utolsó évtizedekben Európában létrejött két hatalmi tömb, melybe hat nagyhatalom tartozott. Válaszolj az alábbi kérdésekre.

- a) Hogy nevezték ezeket a hatalmi tömböket?
- b) Melyik két ország nem volt az alábbiak közül egyik tömb tagja sem az 1. világháború előtt?

Franciaország, Ausztria-Magyarország, Poroszország, Nagy- Britannia, Spanyolország, Oroszország

17. Olvasd el az alábbi szöveget és találd meg benne az öt hibát. Írd a válaszlapra a hibás állítást és írd mellé a helyes megfelelőjét. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg.

*1914 nyarán a bajor főherceg és trónörökös Ferdinand Ferenc d'Este (címere az ábrán látható) Szarajevóba, Montenegró fővárosába utazott. Ott nővérek együtt **Gavril Princip** szerb diák meggyilkolta. A merénylet mögött a Fekete Láb titkos szervezet rejtőzött.*

18. Az 1914 – 1918 -as háborút világháborúnak is nevezik, mert több földrészen zajlottak a harcok. Írd a válaszlapra, mely földrészeken folytak a harcok.

19. Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket/ állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) A keleti fronton az orosz hadsereg ellen harcolt a német-és az osztrák-magyar haderő
- b) Az orosz hadseregnek nem sikerült átlépnie a Kárpátokat.
- c) Az orosz hadsereg legnagyobb sikertelensége Brusilov tábornok offenzívája volt.
- d) Az orosz katonák jól fel voltak fegyverkezve és harcolni akartak a háború végéig.

20. Oroszországban 1917-ben két forradalom tört ki - a februári – és az októberi forradalom. Írd az eseményeket a megfelelő forradalomhoz. A válaszlapra írd a forradalmakhoz a megfelelő betűjelet.

- a) Oroszország tovább folytatta a háborút
- b) a forradalom vezetői elkezdtek építeni a totalitárius államot
- c) Oroszország békét kötött és abbahagyta a harcot
- d) a forradalom vezetői igyekeztek kiépíteni egy demokratikus Oroszországot

21. Az 1. világháború idején a szlovák politikusok Szlovákia jövőjéről gondolkodtak, arra az esetre, hogyha Ausztria-Magyarország elvesztené a háborút. Az alább felsorolt lehetőségek közül válaszd ki azt a három megfelelőt, amelyről reálisan gondolkodtak. A válaszlapra írd a helyes válaszok betűjeleit.

- a) önálló szlovák állam kialakítása
- b) Szlovákia Oroszországhoz csatolása
- c) lengyel-cseh-szlovák föderáció kialakítása
- d) magyar-szlovák konföderáció kialakítása
- e) ukrán-rutén-szlovák állam kialakítása
- f) Csehország és Szlovákia közös államban való egyesítése

22. Melyik négy jogi aktus volt a versaillesi békerendszer része? Írd a válaszlapon a négy helyes válasz betűjeleit.

- a) a Szovjetunió megalakulása
- b) Csehszlovákia önállóságának elismerése
- c) Elzász-Lotaringiát Németországhoz csatolták
- d) Lengyelország önállóságának elismerése
- e) Románia új határainak elismerése
- f) Spanyolország új határainak elismerése
- g) Elzász-Lotaringiát Franciaországhoz csatolták

23. Mi a közös Mussoliniban és Hitlerben? Állapítsd meg, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) Mindketten ugyanabban az évben kerültek hatalomra
- b) Mindketten vezérnek szólították magukat
- c) Mindketten hivatalosan miniszterelnökként kerültek hatalomra
- d) Mindketten koncentrációs táborokat szerveztek a zsidók részére

24. Andrej Hlinka és Ivan Dérer a jelentős politikusok közé tartoztak az első Csehszlovák Köztársaság idején. Az alább felsorolt jellemzéseket írd a megfelelő politikus nevéhez. A válaszlapon írd a politikus nevéhez a megfelelő válasz betűjelét. Egy politikushoz egy jellemzést lehet írni.

- a) autonomista
- b) a szociáldemokrata párt képviselője
- c) centralista
- d) katolikus pap
- e) a Szlovák Néppárt képviselője
- f) iskolaügyminiszter volt

25. Az alább felsorolt városok közül írd a válaszlívre azt a három várost, amelyek a bécsi döntés után is Szlovákiához tartoztak.

Pozsony/Bratislava, Kassa, Tűketerebes, Rozsnyó
(a fényképen), Losonc, Nyitra

Forrás:

1 - Vasilko, Karol: *Vývoj techniky a technológie - Od staroveku dodnes, Technická univerzita v Košiciach, fakulta výrobných technológií so sídlom v Prešove, Prešov 2010, 372 o., ISBN 978-80-553-0336-9. (140.o)*

Autori: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský, Filip Smíkal

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Vydal: NIVaM - Národný inštitút vzdelávania a mládeže a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, 2023